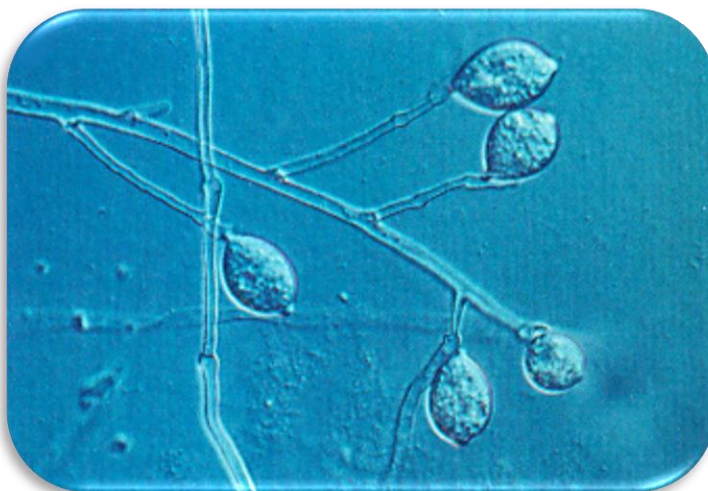

POMIDORŲ MARAS – BEVEIK NEIŠVENGIAMA

Ši tema – beveik kasmetinė, pomidorai maru daugiau mažiau linkę sirgti, kai lietaus pakanka, o drėgmę jis mėgsta. Primename, kad maro arba fitoftorozės sukėlėjas yra patogeninis grybas *Phytophthora infestans* – bulvinė fitoflora (nuo grybo pavadinimo kildinama ir pati liga). Maru serga visi bulvinių šeimos augalai – bulvės, pomidorai, baklažanai, o vėsiomis lietingomis vasaromis liga sunaikina ištikus pasėlius. Liga plinta grybo sporomis, kurios žiūrint per mikroskopą primena citrinas.

Štai taip atrodo grybo Phytophthora infestans sporos – kaip kabančios citrinos.

Nelygu aplinkos sąlygos (svarbiausia yra temperatūra ir drėgmė), auginamų augalų (tiek bulvių, tiek pomidorų) veislės, maro inkubacinis periodas (laikas nuo užsikrėtimo iki matomų pirmų ligos požymių) trunka 3–13 dienų. Ant pažeistų pomidorų stiebų, lapų atsiranda ruduojančių dėmių. Lapo apatinėje pusėje galima įžiūrėti labai neryškų balkšvą voratinklinį apnašą, lapų gyslos juoduoja. Pažeisti lapai netrukus ima džiūti, o visame šiltnamyje galima užuosti džiūstančio šieno kvapą. Maras pažeidžia ne tik stiebus ir lapus, bet ir vaisius, ypač žalius. Ant jų atsiranda rudų netaisyklingų, lyg išsiliejusių puvinio dėmių, plintančių tiek vaisiaus paviršiuje, tiek ir viduje.

Maro požymiai ant pomidorų vaisių, lapų, stiebo – ruduojančios dėmės ir balkšvas pelėsis.

Nors pomidorų veislių ir hibridų yra sukurta begalė, kaip bebūtų gaila, visiškai atsparių ligai nėra. Kai kurios veislės atsparios tik iš dalies ir žymimos simboliais **Ph** arba **Pi**.

Šiltnamiuose dengtuose plėvele, pomidorams susirgti maru susidaro ypač geros sąlygos. Lietingu oru, kai šiltnamius sunku vėdinti ir sumažinti santykinę oro drėgmę, dėl maro 3–4 kartus sumažėja arba prarandamas beveik visas pomidorų derlius.

Ligos sukėlėjas žiemoja šiltnamyje likusiuose nukritusiuose pomidorų vaisiuose, kartais pomidorų sėklų plaukeliuose ir luobelėje, bulvių gumbuose.

Dažnai pirmieji maro židiniai šiltnamiuose ir susidaro ten, kur buvo likę pomidorų augalų, vaisių likučių. Juose užkratas išsilaiko iki kitų metų. Todėl labai svarbu po sezono tinkamai sutvarkyti šiltnamį, pašalinti visas augalines liekanas, išrinkti nukritusius supuvusius vaisius, giliai sukasti žemę. Tai ypač aktualu, jei pomidorus norėsite sodinti vėl tame pačiame šiltnamyje. Nesodinkite pomidorų arti bulvių ar po jų. Auginkite atsparesnes marui veisles ir hibridus. Šiltnamiuose turi būti žema santykinė oro drėgmė, todėl juos nuolat vėdinkite. Kad nesusidarytų vandens lašų ant lapų, palaikykite kuo vienodesnę dienos ir nakties temperatūrą, kad nebūtų kondensato. Augalus genėkite tik ryte, kad pažeistos vietos spėtų apdžiūti. Pastebėję pirmuosius maro požymius ar sužinoję, kad liga plinta, augalus purškite fungicidais. Stipriai susirgusius augalus geriau pašalinti. Net pažeistų lapų, vaisių šalinimas sumažina galimybes ligai plisti. Jei pomidorai serga, tenka juos laikyti kuo sausesnius, net kurį laiką nelaistyti. Geriausias „vaistas“ – žema santykinė oro drėgmė, aukšta temperatūra ir vėdinimas.

Fungicidai nuo maro

Nors jų yra nemažai, tačiau kiekvienoje šalyje naudojami tik tie cheminiai produktai, kurie yra registruoti ir leidžiami naudoti. Fungicidais purškama kas 7–10 dienų, jei pomidorai serga, ir kas 14

dienų profilaktiškai, jei ligos požymių dar nėra. Labai atidžiai perskaitykite naudojimo instrukciją, kad nepakenktumėte sau ir pagelbėtumėte augalams.

Be fungicidų pravartu naudoti, ypač profilaktiškai dar ligos požymiams nepasirodžius, augalinių ekstraktų pagrindu pagamintus produktus. Naudojant juos, stiprėja natūralus augalų atsparumas ligoms, todėl pomidorai reguliariai, kas 10–14 dienų tręšiami purškiant per lapus, **Mimoten** (15–30 ml 10 litrų vandens) turės mažiau galimybių būti užkrėstais maru ir kitomis ligomis.

Purškšti geriau pirmoje dienos pusėje, stebėti, kad temperatūra nebūtų aukštesnė kaip 25° C ir šiltnamyje nebūtų per daug drėgna. Purškiant vakare šiltnamyje gali būti per drėgna, todėl tokios sąlygos labiau tiks maro infekcijai, o ne augalams gydyti.

Kad ir nedaug, bet piktžolės visada sudaro palankesnes sąlygas ligų plitimui.

